

Oikeustapauskokoelma

Asia C-717/18

X

(Ennakkoratkaisupyyntö – hof van beroep te Gent)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 3.3.2020

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Puitepäätös 2002/584/YOS – Eurooppalainen pidätysmääräys – 2 artiklan 2 kohta – Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano – Teon kaksoisrangaistavuutta ei tutkita – Edellytykset – Rikos, josta pidätysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta – Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion rikoslainsäädännön muutos tekojen ajankohdan ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisajankohdan välillä – Lainsäädännön versio, joka on otettava huomioon tarkistettaessa, täyttykö rangaistuksen vähintään kolmen vuoden enimmäisaikaa koskeva kynnys

Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehty puitepäätös – Täytäntöönpano jäsenvaltioissa – Teon kaksoisrangaistavuutta ei tutkita – Edellytykset – Teko, josta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta – Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tekemä tarkastus – Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön sen version, jota sovelletaan asianomaisiin tekoihin, huomioon ottaminen

(Neuvoston puitepäätöksen 2002/584 2 ja 8 artikla ja liite)

(ks. 22 -25, 28-31, 36-38 ja 43 kohta sekä tuomiolauselma)

Tiivistelmä

Sen selvittämiseksi, onko Espanjassa terrorismin ihannoimista ja sen uhrien nöyryyttämistä koskevasta rikoksesta tuomitusta henkilöstä annettu eurooppalainen pidätysmääräys pantava täytäntöön tutkimatta, onko tämä teko rangaistava myös Belgiassa, Belgian tuomioistuinten on otettava huomioon rangaistuksen kesto, josta säädetään Espanjan lainsäädännössä, jota sovelletaan tehtyihin tekoihin

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto katsoi 3.3.2020 antamassaan tuomiossa X (Eurooppalainen pidätysmääräys – kaksoisrangaistavuus) (C-717/18), että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehty puitepäätös¹ (jäljempänä puitepäätös) edellyttää, että sen tutkimiseksi, onko rikoksesta, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, sellaisena kuin rikos on määritelty

pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännössä, määrätty pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on otettava huomioon eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön versio, jota sovelletaan tekoihin, jotka johtivat asiaan, jossa eurooppalainen pidätysmääräys annettiin, eikä versiota, joka on voimassa tämän eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamishetkellä. Tätä tutkimista edellytetään, koska kyseisen säännöksen mukaan sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten, jotka koskevat tiettyjä rikoksia, joista on määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, täytäntöönpanoa ei voida tehdä riippuvaiseksi teon kaksoisrangaistavuuden tutkimisesta, toisin sanoen edellytyksestä, jonka mukaan nämä rikokset ovat myös rangaistavia täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

Audiencia Nacional (valtakunnallinen ylioikeus, Espanja) tuomitsi vuonna 2017 X:n muun muassa vuosina 2012 ja 2013 tehdyistä teoista, jotka täyttivät Espanjan rikoslain 578 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa näiden tekojen tapahtuma-aikana, tarkoitetun terrorismin ihannoimisen ja sen uhrien nöyryyttämisen rikoksen tunnusmerkistön. Se määräsi hänelle Espanjan rangaistussäännöksen tämän version mukaisen enimmäisrangaistuksen kaksi vuotta vankeutta. Tätä säännöstä muutettiin kuitenkin vuonna 2015 siten, että siinä säädetään vastedes enimmäisrangaistukseksi kolme vuotta vankeutta.

Koska X poistui Espanjasta Belgiaan, Audiencia Nacional antoi hänestä vuonna 2018 eurooppalaisen pidätysmääräyksen rikoksesta, jonka nimike on ”terrorismi” ja joka sisältyy niiden rangaistavien tekojen luetteloon, joiden osalta teon kaksoisrangaistavuutta ei tutkita. Hof van beroep te Gent (Gentin ylioikeus, Belgia), jossa tämän eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä haettiin muutosta, on epävarma siitä, mikä Espanjan rikoslain 578 §:n versio (se, jota sovelletaan pääasiassa kyseessä oleviin tekoihin, vai se, joka oli voimassa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisajankohtana) on otettava huomioon ratkaistaessa, täyttyykö käsiteltävässä asiassa edellytys, joka koskee vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen kolmen vuoden enimmäismäärän kynnystä.

Unionin tuomioistuin totesi ensiksi, että puitepäättöksen 2 artiklan 2 kohdan sanamuodossa ei täsmennetä, mikä pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön versio on otettava huomioon, kun kyseiseen lainsäädäntöön on tehty muutoksia asiaan, jossa eurooppalainen pidätysmääräys annettiin, johtaneiden tekojen ja tämän pidätysmääräyksen antamisajankohdan tai vieläpä sen täytäntöönpanon välillä. Erityisesti siitä, että kyseisessä säännöksessä käytetään indikatiivin preesensia, ei voida päätellä, että tässä tarkoituksessa huomioon otettava versio olisi se, joka on voimassa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamishetkellä.

Unionin tuomioistuin huomautti asiayhteydestä, johon kyseinen säännös kuuluu, että puitepäättöksen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta. Tämä neljän kuukauden vähimmäisaika voi kuitenkin vain viitata rangaistukseen, joka langettavassa tuomiossa on konkreettisesti määrätty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jota sovelletaan tähän tuomioon johtaneisiin tekoihin, eikä rangaistukseen, joka olisi voitu määrätä pidätysmääräyksen antamisajankohtana sovellettavan kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla.

Asia ei voi olla toisin, kun on kyse puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesta eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Tulkinta, jonka mukaan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen olisi otettava huomioon pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion eri ajankohtina sovellettava lainsäädäntö sen mukaan, tarkastaako se, voitiinko eurooppalainen pidätysmääräys antaa tämän puitepäätöksen 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti, vai tarkastaako se, onko tämä pidätysmääräys pantava täytäntöön teon kaksoisrangaistavuutta tutkimatta puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti, haittaisi näiden kahden säännöksen johdonmukaista soveltamista.

Lisäksi tulkintaa, jonka mukaan huomioon otettava on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön se versio, jota sovelletaan kyseessä oleviin tekoihin, vahvistaa tämän puitepäätöksen 8 artikla. Kyseisessä artiklassa säädetään muun muassa, että eurooppalainen pidätysmääräys sisältää tiedot määrätystä rangaistuksesta tai rikoksesta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion laissa säädetystä rangaistusasteikosta, ja tällaiset tiedot on esitettävä puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti. Lomakkeesta käy ilmi, että nämä tiedot koskevat ”määrättyä” rangaistusta, joten tämä rangaistus on se, joka – tapauksen mukaan – voidaan määrätä tai on konkreettisesti määrätty langettavassa tuomiossa, ja siis se, joka seuraa pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön siitä versiosta, jota sovelletaan kyseessä oleviin tekoihin.

Unionin tuomioistuin totesi myös, että tätä puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan tulkintaa tukee puitepäätöksen tarkoitus eli se, että ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä. Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on siis voitava nojautua puitepäätöksen rangaistuksen kestoa koskeviin tietoihin, jotka sisältyvät itse eurooppalaiseen pidätysmääräykseen. Se, että tätä viranomaista vaadittaisiin tarkistamaan, ettei pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jota sovelletaan kyseessä oleviin tosiseikkoihin, ole muutettu tekojen tapahtuma-ajankohdan jälkeen, olisi yhtäältä vastoin puitepäätöksen tarkoitusta, ja toisaalta vastoin oikeusvarmuuden periaatetta, kun otetaan huomioon vaikeudet, joita kyseisellä viranomaisella voisi olla tämän lainsäädännön mahdollisesti merkityksellisten eri versioiden yksilöimisessä.

Unionin tuomioistuin korosti lopuksi, että se, että kyseessä oleva rikos ei voi johtaa luovuttamiseen ilman teon kaksoisrangaistavuuden tutkimista puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ei kuitenkaan merkitse sitä, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä. Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on nimittäin tutkittava tämän rikoksen osalta puitepäätöksen 2 artiklan 4 kohdassa mainittu teon kaksoisrangaistavuutta koskeva kriteeri.